

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ПОГОДЖЕНО Директор Державної установи «Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України» Т.І. Чернишенко	ЗАТВЕРДЖУЮ Заступник Директора Департаменту кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України О.П. Волосовець

МЕДСЕСТРИНСТВО В ОФТАЛЬМОЛОГІЇ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010102 “Сестринська справа”

Київ
2011

МЕДСЕСТРИНСТВО В ОФТАЛЬМОЛОГІЇ

Укладачі:

М.Б. Шегедин — доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України, директор Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

Ю.О. Антоненко — викладач вищої категорії, викладач-методист Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського;

І.С. Смачило — заслужений працівник освіти України, заступник директора з науково-методичної роботи Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні предметної (циклової) методичної комісії педіатричних і клінічних дисциплін Львівського державного медичного коледжу ім. Андрея Крупинського 03 червня 2011 р., протокол № 13.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні опорної циклової комісії з дисциплін педіатричного профілю.

Рецензенти:

Л.Б. Павлів — кандидат медичних наук, завідувач відділення Львівської обласної клінічної лікарні;

М.А. Колішецька — викладач дисципліни “Очні хвороби” ТзОВ «Медичний коледж “Монада”».

© МОЗ України, 2011
© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Медсестринство в офтальмології” для вищих медичних навчальних закладів України І—ІІІ рівнів акредитації складено для спеціальності 5.12010102 “Сестринська справа” відповідно до галузевих стандартів вищої освіти, затверджених МОН і МОЗ України в 2011 р. та навчальних планів 2011 р. Навчальним планом для вивчення дисципліни передбачено 81 год, з них лекцій — 12 год, навчальної практики — 30 год, самостійної роботи — 39 год.

Офтальмологія — наука, що вивчає особливості будови органа зору, зв'язок його з організмом у цілому, особливості перебігу захворювань та їх лікування і профілактику в різні вікові періоди. У лікувальній практиці медсестра повинна використовувати сучасну діагностичну апаратуру, уміти оцінити результати обстеження пацієнта, здійснити медсестринську діагностику, створити оптимальні умови для спостереження та догляду.

Вивчаючи дисципліну “Медсестринство в офтальмології”, студент повинен: отримати повний обсяг професійних знань, умінь, навичок, необхідних для самостійної роботи медичної сестри офтальмологічного відділення, поліклінічного прийому; повинен навчитися надавати невідкладну допомогу при травмах та ушкодженнях органа зору.

Знання та навички, які формуються при вивченні дисципліни “Медсестринство в офтальмології”, відповідають ОКХ та ОПП і є фундаментом для формування професійної діяльності.

За навчальним планом “Медсестринство в офтальмології” вивчають на другому році навчання.

Види навчальних занять згідно з навчальним планом:

- лекції;
- навчальна практика під керівництвом викладача;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Циклова комісія має право вносити зміни до навчальної програми (15 %) залежно від організаційних і технічних можливостей, напрямів наукових досліджень, екологічних особливостей регіону, але відповідно до кінцевих цілей ОКХ і ОПП за фахом підготовки та навчальним планом.

Засвоєння тем контролюється на навчальній практиці. Під час вивчення дисципліни рекомендується застосовувати такі засоби визначення рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, аналіз та оцінювання результатів обстежень, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок тощо.

У програмі відображено теми і розділи, які студенти повинні засвоїти, практичні навички, якими вони мають оволодіти, та про що повинні бути поінформовані.

Зміст програми відповідає навчальному плану за розподілом годин, досягненням науки і практики.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- зв'язок органа зору з центральною нервовою системою та організмом у цілому;
- причини виникнення захворювань;
- ознаки захворювань ока, допоміжного апарату очей, захисного апарату очей;
- способи та методи лікування в офтальмології;
- способи обстеження пацієнтів в офтальмологічній практиці;

- можливі ускладнення захворювань ока;
- етапи медсестринського процесу в офтальмологічній практиці;
- будову органа зору;
- особливості функцій усіх частин ока;
- правила техніки безпеки, охорони праці, особливості протиепідемічного режиму під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо.

Студенти повинні вміти:

- проводити медсестринське обстеження пацієнта;
- здійснювати медсестринський догляд;
- проводити медсестринське спостереження за пацієнтом;
- здійснювати профілактику ускладнень;
- надавати невідкладну допомогу;
- проводити корекцію лікування;
- здійснювати всі етапи медсестринського процесу;
- збирати анамнез;
- володіти правилами техніки безпеки в галузі, протиепідемічного режиму під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасні технології лікування захворювань ока;
- сучасні напрями застосування лазерів у лікуванні пацієнтів з офтальмологічною патологією;
- стан захворюваності на очні хвороби в регіоні, Україні, світі;
- екологію та санітарно-епідеміологічний стан регіону, країни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ. Історія розвитку офтальмології. Анатомія та фізіологія органа зору. Рефракція та акомодация	10	2	8	
2	Захворювання кон'юнктиви і повік	6	2	4	
3	Захворювання слізного та окорухового апарату очей, орбіти	6	2	4	
4	Захворювання склери, рогівки, судинної оболонки очей і кришталика	6	2	4	
5	Глаукома	6	2	4	
6	Захворювання сітківки і зорового нерва. Ушкодження органа зору. Травми, контузії, опіки. Охорона праці в галузі	8	2	6	
	Самостійна робота	39			39
	Усього	81	12	30	39

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Історія розвитку офтальмології в Україні	3
2	План обстеження пацієнтів із захворюваннями очей. Відпрацювання практичних навичок	3
3	Ускладнення аномалій рефракції. Медсестринська діагностика. Відпрацювання практичних навичок	3
4	Медсестринський процес при гонобленореї. Відпрацювання практичних навичок	3
5	Ускладнення захворювань слізного апарату, їх медсестринська діагностика. Відпрацювання практичних навичок	3
6	Роль медсестри в профілактиці і лікуванні косоокості. Відпрацювання практичних навичок	3
7	Профілактика захворювань повік. Роль медсестри. Відпрацювання практичних навичок	3
8	Патологічні зміни очей при ендокринних захворюваннях та авітамінозах. Медсестринська діагностика. Відпрацювання практичних навичок	3
9	Природжена глаукома. Медсестринський процес при ній. Відпрацювання практичних навичок	3
10	Захворювання очей, пов'язані з патологією серцево-судинної системи. Медсестринська діагностика. Відпрацювання практичних навичок	3
11	Види і причини сліпоти. Медсестринський процес при них. Відпрацювання практичних навичок	3
12	Професійні ушкодження очей. Роль медсестри в їх профілактиці і діагностиці. Відпрацювання практичних навичок	3
13	Характеристика тяжких ушкоджень органа зору. Медсестринська діагностика, догляд. Відпрацювання практичних навичок	3
	Усього	39

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Історія розвитку офтальмології. Анатомія та фізіологія органа зору. Рефракція та акомодация

ЛЕКЦІЯ

Історія розвитку офтальмологічної науки, сучасні досягнення офтальмології в Україні. Організація офтальмологічної допомоги. Роль медичної сестри в збереженні зору в населення.

Зв'язок органа зору з центральною нервовою системою та організмом в цілому. Групи ризику при очних хворобах та методи подолання загрози зниження зору.

Анатомо-фізіологічні особливості ока, захисного і додаткового апарату ока. Функції органа зору. Центральний, периферійний та бінокулярний зір. Методи дослідження зорових функцій, участь медичної сестри в їх проведенні. Медсестринська оцінка порушень зорових функцій.

Оптична система ока. Поняття про рефракцію та акомодацию. Види порушень рефракції та способи їх визначення. Астигматизм, міопія, гіперметропія. Контактні та хірургічні способи корекції порушень рефракції. Вікові зміни рефракції. Профілактика ускладнень високого ступеня міопії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Улаштування та обладнання очного кабінету поліклініки. Таблиці для визначення гостроти зору, кольоровідчуття, периметр для визначення поля зору.

Медсестринське обстеження пацієнта: збирання анамнезу, скарг, визначення загальних захворювань, професійних шкідливостей. Дослідження зорових функцій, аналіз отриманих результатів.

Ознайомлення з набором лінз. Проведення визначення рефракції. Аналіз отриманих результатів. Підбір окулярів при міопії, гіперметропії, астигматизмі. Оформлення рецептів на окуляри.

Ознайомлення з контактними лінзами, засвоєння навичок догляду за лінзами та окулярами.

Визначення високого ступеня міопії, профілактика ускладнень. Роль медичної сестри у збереженні зору населення.

Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці при обстеженні пацієнта.

Практичні навички:

- визначення гостроти зору;
- визначення поля зору;
- визначення кольоросприйняття;
- дослідження бінокулярного зору;
- аналіз результатів обстеження;
- проведення суб'єктивного визначення рефракції;
- трактування результатів обстежень;
- проведення корекції порушень рефракції;
- пояснювання призначення лінз при міопії, гіперметропії, астигматизмі;
- виписування рецептів на окуляри;

- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі під час обстеження пацієнта.

Тема 2. Захворювання кон'юнктиви і повік

ЛЕКЦІЯ

Проблеми пацієнтів в разі запальних захворювань кон'юнктиви. Диференціація перебігу запального процесу у випадку бактеріального та вірусного кон'юнктивіту. Особливості медсестринської діяльності в процесі діагностики та лікування пацієнтів при кон'юнктивіті: бактеріальному, вірусному, хламедійному (трахома), алергічному. Профілактика ускладнень.

Основні принципи та методи лікування при захворюваннях ока. Напрямок лікування та способи введення препаратів в очній практиці.

Проблеми пацієнтів при захворюванні повік. Медсестринська оцінка запальних і незапальних патологічних процесів у повіках. Види блефаритів (простий, виразковий, мейбомієвий).

Ячмінь, медсестринська діагностика та догляд за пацієнтом. Ускладнення ячменя. Лікування та профілактика виникнення халазіона.

Правила техніки безпеки та дотримання правил особистої гігієни при обстеженні пацієнта та догляді за ним.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання етапів медсестринського процесу в разі кон'юнктивіту, блефариту, ячменю, халазіону. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та реалізація їх, оцінювання результатів медсестринських втручань та їх корекція. Дотримання правил техніки безпеки при обстеженні та догляді за пацієнтом, правил професійної безпеки та протиепідемічного режиму.

Практичні навички:

- збирання анамнезу;
- закапування очей;
- закладання мазей за повіку;
- накладання пов'язки на око;
- промивання очей;
- проведення масажу повік;
- оброблення хрящового краю повік;
- вивертання повіки;
- дотримання правил техніки безпеки при обстеженні та догляді за пацієнтом, правил професійної безпеки та протиепідемічного режиму.

Тема 3. Захворювання слізного та окорухового апарату очей, орбіти

ЛЕКЦІЯ

Роль медичної сестри в діагностиці захворювань слізного апарату. Особливості перебігу дакріюциститу, профілактика ускладнень. Участь медичної сестри в діагностиці прохідності слізних шляхів.

Дакріoadеніт. Причини виникнення. Медсестринська діагностика та

спостереження. Роль медичної сестри у запобіганні виникнення захворювань слізної залози.

Медсестринське обстеження та діагностика при хворобах орбіти. Особливості лікування, профілактики ускладнень при остеоперіоститі та флегмоні орбіти. Медсестринська опіка над пацієнтом до і після хірургічного втручання.

Проблеми пацієнтів при захворювання рухового апарату очей. Поняття про співдружню і паралітичну косоокість, диференціальна діагностика. Визначення кута косоокості. Участь медсестри в діагностиці і лікуванні амбліопії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання етапів медсестринського процесу при захворюваннях орбіти: остеомієліті, флегмоні орбіти. Медсестринська діагностика та спостереження при різних видах косоокості. Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час догляду за пацієнтом.

Дотримання правил техніки безпеки під час обстеження, догляду за пацієнтом, правил професійної безпеки та протиепідемічного режиму.

Відпрацювання етапів медсестринського процесу в разі захворювань слізного апарату очей (дакріоденіті, дакріоциститі).

Практичні навички:

- збирання анамнезу;
- закапування очей;
- закладання мазей за повіку;
- накладання пов'язки на око;
- промивання очей;
- промивання слізних шляхів;
- дослідження прохідності слізних шляхів;
- проведення масажу ділянки слізного мішка;
- вивертання повіки;
- здійснення догляду за дренажем;
- введення ліків внутрішньом'язово, внутрішньовенно;
- досліджування біокулярного зору (методом Соколова);
- визначення кута косоокості (способом Гіршберга);
- накладання монокулярної пов'язки;
- проведення оклюзії здорового ока;
- дотримання правил охорони праці лузі при обстеженні, догляді за пацієнтом, професійної безпеки та протиепідемічного режиму.

Тема 4. Захворювання склери, рогівки, судинної оболонки очей і кришталика

ЛЕКЦІЯ

Вирішення проблем пацієнтів з захворюваннями склери. Запальний і незапальний склерит. Зв'язок захворювань склери з хронічними хворобами організму (туберкульоз, ревматизм, хвороби травного каналу тощо). Медсестринська діагностика та лікування.

Захворювання рогівки. Причини гострих і хронічних кератитів. Основні

ознаки бактеріальних і вірусних кератитів. Ускладнення та роль медсестри в їх профілактиці. Участь медсестри в діагностиці та лікуванні хронічного кератиту. Зв'язок з такими захворюваннями, як ревматизм, туберкульоз, сифіліс тощо.

Проблеми пацієнтів при захворюваннях переднього і заднього відділів судинної оболонки ока. Причини виникнення. Гострий і хронічний увеїт, зв'язок їх з загальними захворюваннями організму (туберкульоз, ревматизм, атеросклероз, гіпертонічна хвороба тощо).

Особливості медсестринської діяльності в процесі діагностики і лікування пацієнтів при іридоцикліті і хоріоїдиті. Невідкладна допомога при гострому іриті. Роль медсестри в профілактиці ускладнень. Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час догляду за пацієнтом.

Роль медсестри в діагностиці та лікуванні катаракти. Основні симптоми вродженої та набутої катаракти. Медсестринська опіка над пацієнтом до і після операції.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання етапів медсестринського процесу при склериті, кератиті, увеїті, катаракті.

Медсестринське обстеження пацієнта: збирання анамнезу, скарг, визначення причин виникнення кератиту, склериту, іридоцикліту.

Медсестринська діагностика та планування медсестринських втручань при катаракті. Післяопераційний догляд. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму при догляді за пацієнтом.

Догляд за пацієнтом, виконання лікарських призначень, надання невідкладної долікарської допомоги при гострому кератиті відповідно до протоколів лікування.

Практичні навички:

- промивання очей;
- закапування очей;
- закладання мазі за повіку;
- проведення коларголової та флюоресцеїнової проби;
- взяття матеріалу з кон'юнктиви для бактеріологічного обстеження;
- дотримання правил охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму при догляді за пацієнтом.

Тема 5. Глаукома

ЛЕКЦІЯ

Поняття про дренажну систему ока, гідродинаміку внутрішньоочної рідини та внутрішньоочний тиск. Глаукома як одна з причин сліпоти. Класифікація глаукоми. Медсестринська діагностика та особливості догляду при глаукомі. Стадії глаукоми і їх визначення. Проби на глаукому. Сучасні лікувальні препарати.

Гострий напад глаукоми, причини, ознаки. Роль медсестри в профілактиці ускладнень глаукоми та запобіганні гострого нападу. Невідкладна допомога в разі гострого нападу глаукоми. Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час догляду за пацієнтом.

Догляд за пацієнтом, виконання лікарських призначень, надання невідкладної долікарської допомоги в разі гострого нападу глаукоми відповідно до протоколів лікування.

Сучасні хірургічні методи лікування глаукоми. Роль диспансерного спостереження та профілактичних оглядів. Особливості режиму дня, харчування та фізичного навантаження у випадку глаукоми. Роль медсестри в запобіганні сліпоті.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання етапів медсестринського процесу в разі глаукоми: медсестринське обстеження, діагноз, планування медсестринських втручань відповідно до протоколів лікування.

Медсестринська діагностика гострого нападу глаукоми, надання невідкладної долікарської допомоги відповідно до протоколів лікування.

Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

Практичні навички:

- визначення гостроти зору;
- визначення поля зору;
- вимірювання величини внутрішньоочного тиску;
- проведення проб на глаукому;
- трактування результатів проведених проб;
- збирання анамнезу;
- закапування очей;
- закладання мазей за повіку;
- введення ліків внутрішньом'язово, внутрішньовенно;
- постановка п'явок на скроні;
- дотримання правил охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

Тема 6. Захворювання сітківки і зорового нерва. Ушкодження органа зору. Травми, контузії, опіки. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Проблеми пацієнтів при захворюванні сітківки. Зв'язок патології сітківки з загальними захворюваннями організму (гіпертонічна хвороба, атеросклероз, цукровий діабет, хвороби нирок тощо). Оцінка стану пацієнта при емболії центральної артерії сітківки, відшаруванні та розриві сітківки. Надання невідкладної допомоги. Медсестринська опіка над пацієнтом. Особливості післяопераційного догляду. Роль медсестри в профілактиці захворювань сітківки.

Гострі та хронічні захворювання зорового нерва. Причини їх виникнення. Особливості медсестринської діяльності в процесі діагностики та лікування пацієнтів при гострому невриті та атрофії зорового нерва. Роль медсестри в профілактиці сліпоті, що виникає внаслідок захворювань зорового нерва.

Проблеми пацієнтів з травмами та опіками органа зору. Класифікація травм органа зору. Основні симптоми контузії придатків ока та очного яблука. Медсестринська оцінка стану пацієнта, невідкладна допомога при проникних і

непроникних пораненнях очного яблука.

Особливості термічних, хімічних і променевих опіків органа зору. Медсестринська оцінка стану пацієнта та невідкладна допомога при опіках.

Особливості обстеження пацієнтів при травмах органа зору, участь медсестри в їх проведенні. Роль медсестри в профілактиці очного травматизму.

Правила техніки безпеки та охорони праці в галузі. Заходи безпеки при експлуатації електроапаратури. Особливі вимоги при роботі з балонами заповненими газом.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Особливості медсестринської діагностики захворювань зорового нерва. Роль медсестри у запобіганні ускладнень. Медсестринський догляд і спостереження. Виявлення захворювань, які провокують розвиток атрофії зорового нерва. Медсестринська профілактика сліпоты.

Відпрацювання етапів медсестринського процесу при увеїті, захворюваннях сітківки: крововилив в сітківку, розрив та відшарування сітківки, емболія центральної артерії сітківки.

Відпрацювання етапів медсестринського процесу при ушкодженнях очного яблука та його захисного апарату. Засвоєння та надання невідкладної долікарської допомоги при травмах, контузіїх, опіках органу зору відповідно до протоколів лікування. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, професійної безпеки, протиепідемічного режиму.

Практичні навички:

- визначення гостроти зору;
- визначення поля зору;
- визначення кольоросприйняття;
- трактування результатів обстежень;
- збирання анамнезу;
- закапування очей;
- введення ліків під кон'юнктиву;
- здійснення догляду після операції;
- введення ліків внутрішньом'язово, внутрішньовенно;
- накладання монокулярної пов'язки;
- накладання бінокулярної пов'язки;
- проведення огляду та пальпації ока, захисного апарату очей;
- взяття крові на біохімічне дослідження;
- надання невідкладної долікарської допомоги при травмах, контузіїх, опіках органу зору;
- дотримання правил техніки безпеки та охорони праці в галузі; професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Проведення зовнішнього огляду ока та захисного апарату.
2. Вивертання повіки.
3. Збирання анамнезу.
4. Визначення гостроти зору.
5. Визначення поля зору.
6. Вимірювання величини внутрішньоочного тиску.
7. Визначення кольоросприйняття.
8. Досліджування бінокулярного зору (метод Соколова).
9. Визначення кута косоокості (спосіб Гіршберга).
10. Вимірювання температури тіла.
11. Проведення проби на глаукому.
12. Визначення стадії глаукоми.
13. Проведення пальпації ока.
14. Перевірка прохідності слізних шляхів.
15. Трамбування результатів обстежень.
16. Проведення коларголової проби.
17. Промивання очей.
18. Закапування очей.
19. Закладання мазі за повіку.
20. Промивання слізних шляхів.
21. Введення ліків під кон'юнктиву.
22. Ставлення п'явок на скроні.
23. Введення ліків підшкірно, внутрішньом'язово, внутрішньовенно.
24. Догляд за дренажем.
25. Накладання монокулярної пов'язки.
26. Накладання бінокулярної пов'язки.
27. Корекція порушень рефракції.
28. Надання пояснень використуванню лінз при різних видах порушень рефракції.
29. Проведення оклюзії здорового ока.
30. Масаж повік.
31. Оброблення хрящового краю повік.
32. Взяття крові на біохімічне дослідження.
33. Взяття матеріалу з кон'юнктиви на бактеріологічне дослідження.
34. Догляд хворого після операції.
35. Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці в галузі, професійної безпеки, протиепідемічного режиму при роботі в офтальмологічному відділенні лікувально-профілактичного закладу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Оболонки очного яблука.
2. Будова та функції зовнішньої оболонки ока.
3. Будова внутрішньої оболонки ока, функції.
4. Будова середньої оболонки ока, функції.
5. Біокулярний зір.
6. Функції зорового нерва.
7. Будова кута передньої камери, функції.
8. Будова повік.
9. Гідродинаміка ока.
10. Будова слізного апарату ока.
11. Характеристика внутрішньоочного тиску.
12. Шляхи відтоку водянистої вологи.
13. Будова та функції склистого тіла.
14. Слізовивідні шляхи.
15. Характеристика периферійного зору.
16. Оптична система ока.
17. Основа кольорового зору.
18. Зорові функції органа зору.
19. Визначення центрального зору.
20. Поняття про клінічну рефракцію.
21. Поняття про акомодацію.
22. Вікові особливості кришталика, вплив їх на його функцію.
23. Види акомодації.
24. Поняття про астигматизм.
25. Еметропічна рефракція.
26. Особливості догляду за контактними лінзами.
27. Визначення периферійного зору.
28. Визначення гіперметропічної рефракції.
29. Визначення міопії.
30. Особливості корекції короткозорості та далекозорості.
31. Поняття за пресбіопію.
32. Вимоги до використання очних крапель.
33. Механізми забезпечення стабільності очного тиску.
34. Препарати, що звужують зіницю.
35. Препарати, що розширюють зіницю.
36. Лікарські засоби, які використовують для місцевого лікування очей.
37. Способи місцевого лікування очей.
38. Відмінності ячменя від блефариту.
39. Трахома, причини виникнення, ознаки.
40. Медсестринський процес при трахомі.
41. Причини виникнення виразкового блефариту.
42. Поверхнева ін'єкція, відмінності від глибинної.
43. Відмінності лусочкового та виразкового блефаритів.
44. Ускладнення ячменя.
45. Медсестринська діагностика кон'юнктивіту.
46. Ускладнення кон'юнктивіту.
47. Відмінності бактеріального та вірусного кон'юнктивіту.
48. Медсестринська діагностика дакриюциститу.

49. Причини та ознаки дакриоденіту.
50. Способи визначення прохідності слізних шляхів.
51. Препарати для лікування вірусного і бактеріального кон'юнктивіту.
52. Профілактика кон'юнктивіту.
53. Медсестринське спостереження при кон'юнктивіті.
54. Особливості алергійного кон'юнктивіту.
55. Загальне і місцеве лікування алергійного кон'юнктивіту.
56. Запалення рогівки, класифікація.
57. Медсестринська діагностика кератиту.
58. План медсестринських втручань при кератиті.
59. Ускладнення кератиту.
60. Причини виникнення кератиту.
61. Невідкладна допомога при ушкодженнях рогівки.
62. Медсестринська діагностика іридоцикліту.
63. Відмінності гострого іридоцикліту від нападу глаукоми.
64. Медсестринська діагностика глаукоми.
65. Медсестринські втручання при іридоцикліті.
66. Принципи лікування більма.
67. Профілактика гострого нападу глаукоми.
68. Медсестринський процес при глаукомі.
69. Причини та ознаки гострого нападу глаукоми.
70. Препарати, які використовують для зниження очного тиску.
71. Невідкладна допомога при гострому нападі глаукоми.
72. Показання до хірургічного лікування глаукоми.
73. Медсестринська діагностика захворювань переднього та заднього відділів судинної оболонки ока.
74. Причини захворювань судинного тракту.
75. Види ушкоджень ока.
76. Визначення тяжкості контузії.
77. Медсестринська діагностика ушкоджень ока.
78. Основні ознаки проникних поранень ока.
79. Медсестринська допомога при проникних пораненнях ока.
80. Діагностика різних ступенів опіку.
81. Види опіків.
82. Медсестринська допомога при різних видах опіків.
83. Ознаки другого ступеня опіку.
84. Медсестринський процес при захворюваннях сітківки.
85. Причини виникнення крововиливу у сітківку.
86. Медсестринська діагностика крововиливу у сітківку.
87. Медсестринське спостереження при крововиливі у сітківку.
88. Причини виникнення розриву сітківки.
89. Медсестринська діагностика розриву сітківки.
90. Особливості лікування розриву сітківки.
91. Види косоокості.
92. Роль медичної сестри в діагностиці та лікуванні косоокості.
93. Роль загальних захворювань організму в розвитку захворювань ока.
94. Види катаракти.
95. Медсестринська діагностика катаракти.
96. Особливості лікування катаракти.
97. Медсестринська діагностика захворювань орбіти.
98. Консервативне та хірургічне лікування захворювань орбіти.
99. Гострі та хронічні захворювання зорового нерва.

100. Причини та ознаки гострого неврита зорового нерва.
101. План медсестринських втручань при невриті зорового нерва.
102. Причини атрофії зорового нерва.
103. Медсестринська діагностика атрофії зорового нерва.
104. Лікування атрофії зорового нерва.
105. Роль медичної сестри у профілактиці виникнення атрофії зорового нерва.
106. Причини сліпоти.
107. Зв'язок захворювань ока з хворобами серцево-судинної системи.
108. Зв'язок захворювань ока з ендокринними захворюваннями.
109. Професійні захворювання очей.
110. Роль медичної сестри в профілактиці професійних захворювань очей.
111. Правила техніки безпеки та охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму в офтальмологічному відділенні лікувально-профілактичного закладу.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Жабоедов Г.Д., Кіреєв В.В. Практикум з очних хвороб: навч. посібник. — К.: Здоров'я, 2002. — 64 с.

Жабоедов Г.Д. Терапевтична офтальмологія: навч. посібник. — К.: Здоров'я, 2003. — 134 с.

Корконішко О.М. Медсестринство в офтальмології. — К.: Медицина, 2008. — 200 с.

Новицький І.Я. Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 184 с.

Шегедин М.Б., Антоненко Ю.О., Ольхова О.В. Медсестринство в офтальмології: навч. посібник — Вінниця: Нова книга, 2008. — 104 с.

Додаткова

Офтальмологія: Нормативне виробничо-практичне видання. — К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ “Медінформ”, 2006. — 408 с.

Сомов Е.Е. Глазные болезни и травмы. — СПб: Санкт-Петербургское мед. изд-во, 2001. — 236 с.